

Energie en klimaat

RIJK IN UITVOERING • IN 18 FACTSHEETS

Waar gaat het over?

In het regeerakkoord-Rutte/Asscher (Bruggen slaan, 2012) is opgenomen dat Nederland inzet op een ambitieus klimaatbeleid. Daarin is het streven vastgelegd om internationaal de energievoorziening in 2050 volledig duurzaam te laten zijn.

In het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015, waaraan 195 landen zich verbonden, is breed erkend dat het een grote opgave is om de verdere opwarming van de aarde tegen te gaan en aanpassingen door te voeren om de gevolgen tegen te gaan van de opwarming die desondanks optreedt. De benodigde vermindering van de uitstoot van CO₂ om de klimaatverandering ruim onder de beoogde grens van 2 graden Celsius te houden is fors.

Op 4 november 2016 is het Klimaatverdrag in werking getreden; de Tweede Kamer stemde er in januari 2017 bijna unaniem mee in. De schriftelijke behandeling in de Eerste Kamer loopt. In 2018 worden de vorderingen van alle landen in kaart gebracht.

Wie is verantwoordelijk?

Voor het energiebeleid, inclusief de verduurzaming daarvan, is de minister van EZ verantwoordelijk. Voor het klimaatbeleid, dat hier in veel opzichten nauw mee samenhangt, is dat de minister van IenM. De minister en staatssecretaris van IenM zijn verantwoordelijk voor de coördinatie van het beleid tot aanpassing aan de klimaatverandering. Zij werken daarbij samen met de bewindspersonen van VWS, EZ, VenJ en BHOS.

Om hoeveel geld gaat het?

Over de jaren 2006 tot en met 2015 waren de directe uitgaven aan de verduurzaming van de energievoorziening ongeveer € 11 miljard, gemiddeld dus € 1,1 miljard per jaar. Het gaat vooral om subsidies voor duurzame energie. Aan fiscale voordelen voor duurzame energie en zuinig omgaan met energie is (in 2015) € 806 miljoen uitgegeven, inclusief regelingen voor zuinige auto's.

De kosten die klimaatmaatregelen met zich meebrengen, hangen samen met de mate waarin actie op dit vlak wordt ondernomen. Achterwege laten van maatregelen is op den duur zeer kostbaar: internationale schattingen gaan uit van tussen de 4 en 10 procent van het bbp.

De Algemene Rekenkamer heeft in 2015 de resultaten van tien jaar onderzoek naar energiebeleid op een rij gezet. Wij concludeerden dat de resultaten voor betaalbaarheid en betrouwbaarheid (redelijk) goed zijn, maar dat de doelrealisatie voor duurzaamheid achter bleef. Er bleek lering te zijn getrokken uit het feit dat beleid onvoldoende resultaat opleverde, onder meer doordat het te vrijblijvend was. Gewezen werd op de verbetering en verruiming van de subsidieregeling voor het duurzaam opwekken van energie, de SDE+-regeling.

Het kabinet heeft hier in 2016 € 8 miljard extra in gestoken, bovenop de al aanwezige € 3,5 miljard. Het gaat hier om het bedrag waartoe het Rijk zich verplicht over de gehele looptijd

van ondersteunde projecten. Dit moet helpen om te bereiken dat in 2020 14 procent van de energie die in Nederland wordt opgewekt uit duurzame bron komt, een tussenstap op weg naar volledig duurzame energieopwekking in 2050.

Hoe staat het ervoor en wat zijn de risico's?

Energie

Mede dankzij de subsidies voor duurzaam opwekken van energie gaat de ontwikkeling volgens de Nationale Energie Verkenning 2016 snel, maar niet snel genoeg om het doel voor 2020 (14 procent energie uit duurzame bron) te halen. Wel ligt het doel voor 2023 (16 procent energie uit duurzame bron) volgens dit rapport binnen bereik.

Klimaat

In december 2016 heeft het kabinet de Nationale Klimaatadaptiestrategie 2016, 'Aanpassen met ambitie', vastgesteld. Hierin is aandacht voor alle sectoren waar maatregelen nodig zijn en voor de samenhang tussen die sectoren. Er wordt gewerkt aan een uitvoeringsprogramma; presentatie daarvan wordt verwacht van een nieuw kabinet in de tweede helft van 2017.

Sustainable Development Goals

Duurzame ontwikkeling is meer dan klimaatbeleid, hoewel dit er een belangrijk onderdeel van uitmaakt. In VN-verband zijn afspraken gemaakt over duurzame ontwikkeling, in de Sustainable Development Goals (SDG's). De aangesloten landen streven naar een ontwikkeling waarin geen maatschappelijke groepen worden uitgesloten ('no one left behind'). Bovendien mag ontwikkeling geen bedreiging vormen voor het doel om de klimaatverandering ruim onder de 2 graden te houden. Nederland onderschrijft de SDG's. Vele nationale rekenkamers zullen aandacht besteden aan de mate waarin hun land is voorbereid om de SDG's te realiseren. De Algemene Rekenkamer heeft hiertoe samen met de Europese Rekenkamer een stappenplan ontwikkeld, dat door andere rekenkamers positief is ontvangen. In de verantwoordingsonderzoeken en in enkele doeltreffendheidsonderzoeken zal de Algemene Rekenkamer aandacht besteden aan de vorderingen.

Figuur 1 Global Goals for Sustainable Development

Bron: Verenigde Naties

Onderzoek Algemene Rekenkamer

- Belastinguitgaven en milieueffecten (2015), Kamerstuk 34000, nr 54
- Energiebeleid: op weg naar samenhang. Terugblik op tien jaar rekenkameronderzoek naar energiebeleid, 2006-2015 (2015) Kamerstuk 30196, nr 370
- Stimulering van duurzame energieproductie (SDE+). Haalbaarheid en betaalbaarheid van de beleidsdoelen (2015), Kamerstuk 31239, nr 187
- Aanpassing aan klimaatverandering: strategie en beleid (2012), Kamerstuk 33470, nr 2